

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 19. | Torsdag den 10. Maj 1888. | 3. Aarg.

Indhold: Politiske Breve — De store Fisk sluger de smaa. — Sygeforsikring og Alderdomsforsørgelse. — Danmark og Tyskland. — Garibaldi. — Bekjendtgjørelser.

Politiske Breve.

V.

At Højre under de nuværende Forhold befinder sig vel, det kan man vel ikke undre sig over. Det er et Parti som hidtil i en sjælden Grad har havt Lykken med sig. Saa lykkeligt har Højre været, saa hvis jeg var Højremand vilde jeg blive ængstelig ved det. Jeg vilde spørge mig selv: Mon det nu ogsaa kan blive ved? Jeg vilde tænke paa hin berømte Konge i Oldtiden, Krøsus, som da han stod paa Toppunktet af sin Magt og Herlighed, spurgte den græske Vismand Solon, om han nogensinde havde set et lykkeligere Menneske. Saa svarede Solon: Pris ingen lykkelig før han ligger i sin Grav! Og Tiden viste at Solon havde Ret. Det gik sidenhen svært tilbage for Krøsus.

Jeg vil ikke tale om hvad Højre i rent timelig Henseende har vundet. Thi det taler Højre ikke om selv. Højre er et gudfrygtigt Parti, som ganske vist ikke ligefrem bortstøder timelige Fordele, naar disse, fra en højere Haand, daler ned i deres Skjød. Men dette er Biting. Hovedsagen er, hvad de i politisk Henseende har vundet. Der var en Tid da Højre mente, at dets største politiske Gevinst var den, at de havde bevaret Grundloven. Men nu forleden var der et Højreblad, der gjorde opmærksom paa, at blev det saadan ved saa havde vi Enevoldsmagten igjen. Dette er vistnok ogsaa rigtigt. Det som Højre har vundet er det at vi, i det mindste paa det finansielle og militære Omraade, har faaet Enevoldsmagten igjen.

Men dersom man tror at Højre i sin Helhed er tilfreds med dette Resultat, saa gjør man det vistnok Uret. Der er sikkert dem der er tilfredse med det, men der er mange, som er kloge nok til at se, at den Slags Sejre kan maaske, naar det kommer til Stykket, blive værst for Sejrherren selv. Da Hr. L. Dinesen for nogen Tid siden holdt Møde i Horsens mindedes han med Vemod den Tid da Folkethinget havde havt stor Indflydelse paa Finansloven, og han udtalte det Ønske, at det maatte faa denne Indflydelse tilbage igjen. Nu er der vistnok ingen Grund til at tro at L. Dinesen i nogen særlig Grad er begejstret for Friheden. Men han er utvivlsomt en af Højres klogeste Politikere, og han er forstandig nok til at indse, at det er godt at holde op mens Legen er god. Da Folkethingsmand Holck forleden holdt Vælgermøde i sin Kreds, udtalte han, at han antog og han *ønskede* at Regjeringen ikke vilde indlade sig paa den permanente Befæstning ad provisorisk Vej. — Naar man hertil lægger, at det ved Underhandlingerne før Paaske viste sig, at der ogsaa i Regjeringen var Stemning for at opgive Gendarmerne og Kjøbenhavns permanente Befæstning, saa er det øjensynligt, at der i Højre er en Retning, som ønsker at sige Stop. Og det samme Indtryk faar man ved private Samtaler med Højremænd paa Rigsdagen. — Men at der ogsaa er en anden Retning, der ønsker at gaa endnu videre, og at denne Retning særlig maa søges blandt de saakaldte „Selvbeskattere", det er der i den senere Tid fremkommet adskillige Vidnesbyrd om. Man søger fra den Side at drive Regjeringen og det mere fredelig stemte Højre frem til at befæste Kjøbenhavn permanent, og skal dette lykkes maa den politiske Strid vedligeholdes for enhver Pris. Disse forskjellige Retninger i Højre føre endnu en tilsyneladende fredelig indbyrdes Tilværelse, og naar Højrebladene forsikkre, at der ingen Strid er inden for deres Parti, saa er dette forsaavidt sandt. Men det er ikke vanskeligt at forudse det Tidspunkt, da Striden vil komme. Det

vil nemlig komme naar Feltbefæstningen om Kjøbenhavn er færdig. Denne kan nemlig hele Højre og alle Ministrene gaa med til, skjønt der ganske vist er dem iblandt dem, som sætter ligesaa lidt Pris paa den som Venstre. Men naar det Tidspunkt kommer, da man skal tage en Afgjørelse om man nu skal gaa videre eller blive staaende, saa vil Striden i Højre komme. Hvorledes denne Strid vil ende er vel for Venstremænd ikke godt at sige endnu. Man kan ikke være ganske sikker paa, at det besindige Højre vil faa Overtaget over de fanatiske Selvbeskattere, men dette synes dog for Øjeblikket rimeligst. Skulde det derimod lykkes Hr. Bahnson med sine Selvbeskattere at vinde Sejr, da er al Udsigt til fredelige Tilstande udelukket, og da er, efter hvad jeg kan se, Danmarks Undergang vis. Thi den indre politiske Strid vil da atter blusse op i lys Lue, og Tyskland vil benytte den første den bedste Lejlighed til at falde over os.

Den afgjørende Vending i den politiske Situation kan derfor først ventes naar Feltbefæstningen er færdig, og den næste Rigsdagssamling vil formodentlig ikke bringe os noget nyt. De Rygter, som i den senere Tid har været i Omløb angaaende nye Forligsbestræbelser og en Sammenkaldning af Rigsdagen i Sommer, savne ganske vist ikke al Grund, men Bestræbelserne ere, saavidt jeg véd, døde i Fødselen. Det vil næppe lykkes at samle det tilstrækkelige Antal Venstremænd til, under nogensomhelst Form, at godkjende hvad Regjeringen har gjort. Kjøbenhavns Befæstning kommer til at staa og falde paa Regjeringens og Højres egen Regning. Man kan ikke fortænke Højre i, at de gjerne vilde have Venstre til at tage en Aktie i det Foretagende. Men efter hvad jeg véd er der ikke den fjærneste Udsigt til at det vil lykkes.

Først naar Feltbefæstningen er fuldført, og Højre skal til at gjøre Valget, om det vil blive staaende eller gaa videre, saa vil den afgjørende Vending komme. Det vilde naturligvis være heldigt om Venstre til den Tid nogenlunde havde besørget sin „Storvask". Efter den Kraft og Iver at dømme hvormed Venstremænd indbyrdes dukke hverandre ned i Baljen, skulde man synes, at de til den Tid alle maatte kunne fremtræde i en ren og pyntelig Skikkelse. Man skal jo heller ingenting forsværge, men Udsigterne ere ikke lyse. Det er ganske rigtigt hvad en Landsthingsmand af Venstre, hvis politiske Klogskab og Besindighed jeg sætter stor Pris paa, forleden skrev i „Vejle Amts Folkeblad", at Venstre har i Grunden ikke noget bestemt at slaas om, og at der derfor ingen Grund var til at skilles. Det er netop Ulykken. Der er ingen dødelig der kan sige hvilket politisk Spørgsmaal Venstre, med Undtagelse af Hr. Berg, har at slaas om. Venstre vil engang faa noget at slaas om, men det ligger ikke for endnu. Men en Kjendsgjærning er det, at de slaas alligevel, og det saa Fjerene ryger om Ørene. Og efter hvad jeg kan skjønne vil ingen dødelig kunne faa dem til at holde op at slaas. Og paa den anden Side maa man ikke fortælle at de slaas, saa „forraader man sit Parti" o. s. v. Dette er baade til at le og græde over. Gud og Hvermand vèd hvordan det hænger sammen, at vore tre Hovedstadsblade ligger i stadig Krig, at Bestyrelsesmedlemmer smides ud, og andre trues med at blive udsmidte, snart disse, snart hine, at Rigsdagsmænd af Venstre overdænger hinanden med private Fornærmelser, — og saa maa man ikke sige at Venstre er et raaddent Parti. Al Ting har en Grænse; ogsaa Hykleriet.

Kunde dette lidet opbyggelige Skuespil ophøre til den Tid da Højre skal træffe sit Valg med Hensyn til en Fortsættelse eller Afslutning af Befæstningen, saa vilde Venstres Stilling ikke være saa ilde. Det maatte da indrette sin Politik paa at støtte den Del af Højre, som ønsker en Afslutning af Befæstningsagen. Det maatte se at faa et sagligt Samarbejde i Gang med disse Mænd paa saa mange Omraader som muligt. Det maatte undgaa at føre den politiske Kamp med altfor skarpe Vaaben. Det maatte kort sagt, ved hele sin Optræden se at bane Vejen for regelmæssigere Tilstande. — Der fordres dertil en ikke saa lille Selvovervindelse. Man maa lægge Baand paa sig selv ved mange Lejligheder. Men vi skal huske paa at Fædrelandets Fremtid er afhængig af, om det lykkes den besindige Del af Højre at overvinde Vildmændene, naar de engang skal til at slaas med Selvbeskatterne om Fæstningen. Jo mere Klogskab og Besindighed, Venstre til den Tid har udvist i sin politiske Optræden, desto større Sandsynlighed vil der være for, at Bahnson og Vildmændene kommer til at sige Stop. Vi skal ikke lade os forbløffe af, at Berg kalder os: det „forligsøgende" Venstre. Det er virkelig ingen Skam at *søge* Forlig; det er kun en Skam at slutte et skammeligt Forlig.

Mig forekommer det altsaa, at Venstre maa indrette sin Politik med det Tidspunkt for Øje, da det med Sikkerhed kan forudsættes at Striden i Højre vil bryde løs, og da den besindige Del af Højre vil sætte Pris paa Venstres Hjælp, for at befri sig for det Slæng der rider dem som en Mare, og som de endnu ikke kan bryde med. Jeg tror, at alle Forligsbestræbelser før den Tid er ganske frugtesløse, thi Højre maa opstille den Fordring, at vi skal tage Aktie i Fæstningen, og det gjør vi ikke. — Eller ogsaa maa Venstre indrette sin Politik paa at knuse hele Højre, optræde saa uforsonlig som muligt i Pressen og paa Møderne, opgive Forhandlingen om Reformer, og i det hele vende tilbage til den gamle Politik, som nu alle har forladt, undtagen Berg, der paa Finansloven fastholder den endnu. Der er kun to Ting at vælge imellem, *enten* at arbejde med fuld Bevidsthed hen imod et Forlig, eller vel snarere en Vaabentilstand, uden at forlange at nogen af Parterne fuldstændig underkaster sig, *eller* at føre en Politik, som vil ende med at en af Parterne bliver knust. Dette maa baade Højre og Venstre gjøre sig klart. Højre maa komme paa det rene med sig selv, om de vil anlægge den store Befæstning om Kjøbenhavn eller ej. Vil de det, saa kan man lige saa godt først som sidst opgive al Tale om Forlig, thi saa bliver det ikke til noget. Vil de derimod opgive den store Fæstning og Gendarmerne, saa er der Sandsynlighed for et Forlig. Venstre maa

komme paa det rene med sig selv, om det for Tiden vil opgive Fordringen om Parlamentarismen, godkjende Ministeriet og loyalt forhandle med Landsthinget. Vil Venstre ikke det, saa bliver der intet Forlig, vil vi det, saa kan et saadant haabes.

Det forekommer mig nu, at Venstre, — med Undtagelse af Hr. Berg, — nogenlunde klart har vist, at det vil gjøre de Indrømmelser, som fra vor Side er nødvendige, *hvis* vi vil have Fred. Nogen Uklarhed er der ganske vist tilstede, men der er ingen Tvivl om, at Venstres Flertal vil gaa ind paa det. Derimod er det fra Højres Side ingenlunde klart, om de vil opgive den store Fæstning og Gendarmerne. De førte Underhandlingerne synes at vise, at der er Stemning for det, og derfor har disse Underhandlinger deres Betydning. Men det afgjørende Ord er ikke sagt endnu, og man kan for saa vidt forstaa, at Højre betænker sig paa at sige det afgjørende Ord, thi de véd, at det vil sprænge deres Parti. Formodentlig faa vi det ikke at vide, før de er nødt til at komme frem med det.

Hvis Venstre er enigt om at ville holde fast ved disse Betingelser, saa var vi over det værste. Jeg formoder nemlig, at vore Vælgere vilde gaa med til de omtalte Indrømmelser, naar vi kun staar fast med Hensyn til Gendarmerne og den store Fæstning, og naar vi ikke godkjender Feltbefæstningen ved at bevilge Midler til den. Højre derimod har det værste tilbage. Det har hidtil ikke været nogen Kunst for Højre at holde sammen, thi i Virkeligheden har de endnu ikke gjort den mindste Indrømmelse. De har gjort Tilløb til det ved Underhandlingerne, og dette Tilløb har allerede røbet, at der er Ugler i Mosen. Der er ingen Tvivl om, at var Tilbudet blevet modtaget, saa havde Højre ikke holdt sammen. Men Klarhed vil der først komme, naar Højre er færdig med de Fæstningsanlæg som de *alle* vil gaa med til.

Nu kan man sige, at dette er ingen radikal Politik hverken fra Højres eller Venstres Side, hvis Højre maatte ende med at opgive Gendarmerne og nøjes med en Fæstning til 13 Millioner, i Stedet for til 80, og hvis Venstre maatte ende med at opgive Forsøget paa at trumfe Parlamentarismen igjennem. Det var, saa at sige, begge Parter, der havde ladet deres „Livssag" falde. Ja, men jeg tror vi maa have lært en Ting i disse Aar, og det er, at Venstre duer ikke til at føre radikal Storpolitik. Hverken Rigsdagsmændene eller Vælgerne duer til det. Der skal haardere Halse til end vi er. Der skal Folk til, som tør vove deres Hals. Den gamle Politik var en halsbrækkende Politik. Og jeg har i og for sig ikke noget mod en halsbrækkende Politik, — naar man saa ogsaa er parat til at brække sin Hals. Men er man ikke det, saa siger jeg Tak. Jeg tror, jeg har ment det nogenlunde ærligt med min Radikalisme. Men fra det Øjeblik jeg saa, at den skulde ikke gaa videre end til store Ord, saa fik jeg nok. Humbug vil jeg ikke være med til. Nu siger jeg: Lad os se at faa en anstændig Overenskomst, som vi kan leve paa til bedre Tider, og hvoraf der mulig kan udvikle sig bedre Tider.

Og egentlig tror jeg heller ikke, at Højre duer til at føre en radikal Højrepolitik. Jeg vil i det mindste haabe at de ikke duer til det. Det vi duer til her i Danmark, det er at gjøre alting halvt. At være radikale i Ord, — men yderst skikkelige i Gjerning. At forlange en Fæstning til 80 Millioner, — og lade sig nøje med en til 13. Det vi duer til det er: At fare op som Løver og falde ned som Faar.

De store Fisk sluger de smaa.*)

Aar 1790 fandt den første Folketælling Sted i de nordamerikanske Fristater. Det viste sig da, at kun 3 Procent af Befolkningen boede i Byerne, 97 Procent var Landboer. Aar 1880 udgjorde derimod Bybefolkningen $22^1/_2$ Procent af Befolkningen. Denne Tilbøjelighed hos Befolkningen til at samle sig i store Byer, er et af de ejendommelige Træk i vor Tid. — Over hele den civiliserede Verden voxer de store Steder hurtigere end Befolkningen i sin Helhed. Tilvæxten i Englands og Skotlands Befolkning i dette Aarhundrede falder alene paa Byerne. I Frankrig, hvor Befolkningen i sin Helhed næsten ikke voxer, bliver de store Byer dog Aar for Aar større. I Irland, hvor Befolkningen i sin Helhed tager af, er de store Byer Dublin og Belfast dog i jævn Tilvæxt.

Det er Dampkraften og Maskinerne, som samler Folk til de store Steder. Og det er da de samme to Stormagter, der samler Industrien og Handelen paa enkelte Hænder. Man ser det allevegne, hvor disse to nye Kræfter bliver taget i Brug. I Agerbrug, Kvægavl, Bjergværksdrift, Fiskeridrift, saa vel som i Jernbane og Telegrafvæsenet. Overalt fortrænger den store Bedrift den mindre.

Det er en Kjendsgjerning, at Landejendommene bliver bestandig større.**) Dette er en Følge, dels af Agerbrugsmaskinernes Forbedring, som bevirker, at Landbruget kræver større Driftskapital end før, dels af Jordens forhøjede Pris, dels af at den store Landbruger i Reglen opnaar højere Priser end den mindre. Men paa Landbrugets Omraade er den ny Tid kun i sin Begyndelse. Der er i Amerika, — lige som i Danmark, — en Mængde mindre Landejendomme. Men Spørgsmaalet er, om de vil kunne holde sig. Og hvilke Fordele der end kan være ved det store Landbrug, saa vil det dog have til Følge, at Bønderne bliver enten Forpagtere eller Arbejdere. I 1880 fandtes der i Nordamerika over 1 Million Forpagtere, foruden alle dem, som kun af Navn eje deres Jord, men som i Virkeligheden kun ere Forpagtere, idet

*) Efter H. George.

**) Her i Danmark er i de sidste Aar Herregaardenes og Husenes Antal voxet paa Bøndergaardenes Bekostning.

de maa svare Renter af hele den Sum, Jorden er værd.

Men at den store Bedrift sluger Mellemstanden, vis er sig tydeligst i andre Næringsveje. Den fri Haandværker bliver Fabriksarbejder, Detajlhandleren og den mindre Kjøbmand bliver Udsælger, Skriver eller Bogholder for de store Handelshuse. Virkningerne heraf har endnu ikke rigtig klaret sig for Folk. Man hører endnu stadig den gamle Vise, at naar man bare er energisk, dygtig og sparsommelig, saa vinder man nok frem. Og saa henviser man snart til den ene, snart til den anden, som har begyndt med tomme Hænder, og dog er bleven rig, og bruger det som Bevis for, at enhver der begynder med tomme Hænder, kan ogsaa blive en rig Mand.

Nu er det ganske vist sandt, at de fleste rige Amerikanere har begyndt med tomme Hænder. Men siger man, at det samme kan ogsaa let kan finde Sted nu, saa tager man fejl. I Tider, hvor et Samfund saa at sige omskabes, der vil det altid være let for den enkelte Mand at slaa sig op, selv om han ingenting har at begynde med. Men naar et Samfund har fæstnet sig, saa lader dette sig ikke gjøre.

Vi har et Exempel herpaa i England. Da Hertug Vilhelm af Normandiet for 800 Aar siden erobrede England, saa var det en let Sag for alle hans Følgesvende at blive rige Folk, skjøndt de ingenting ejede i Forvejen. Sagen var nemlig den, at han delte Landet ud til dem uden Betaling. Han tog det nemlig fra Angelsachserne. — Det er fra disse fattige Eventyrere, at de nuværende hovedrige engelske Godsejere nedstammer. Men nu er der virkelig ikke den fjerneste Udsigt for en simpel Engelskmand til at blive en Godsejer. — Paa en lignende Maade er det gaaet i Amerika. De første Nybyggere som kom derover, de tog ganske simpelt Landet fra Indianerne. I lang Tid vedblev Jorden at være meget billig, Handel og Industri var i sin Begyndelse. Der behøvedes ingen Kapital for at komme i Gang. I et nyt Land er derfor de rige Mænd i den første Slægt altid Folk, som har begyndt med tomme Hænder. Men den næste Slægt af Rigmænd er gjærne Folk, som har arvet deres Rigdomme. Naar man derfor i Amerika hører Tale om en rig Mand, saa spørger man gjerne: „Hvor han har *tjent* sine Penge“ Men i Europa spørger man gjerne: „Hvor har han *arvet* sine Penge?“

Ganske paa samme Maade gik det da Dampkraften og Maskinerne blev opfundet. I Begyndelsen kunde Smaafolk slaa sig op ved disses Hjælp. Men saadan er det ikke mere. Det er med dette lige som med et Jernbanetog. Naar det lige sætter sig i Bevægelse, saa koster det bare et Hop at komme ind i Kupéen. Men kommer man et Par Minuter efter at det er kjørt, saa kan man gjærne løbe Livet af sig, raabe og skrige, saa meget man vil, — man kommer ikke med den Gang. Men lige saa vist, som det er, at man kommer ikke med Toget, naar det er i fuld Fart, lige saa vist er det nu, at en Fabrikarbejder uden Penge, han bliver ikke en rig Fabrikant. Toget er gaaet.

Der var en rig Fabrikant i Manchester, som havde trukket sig tilbage fra Forretningerne. Han fortalte H. George sit Livs Historie. Han kom i Arbejde da han var 8 Aar gammel, og blev sat til at spinde Garn, som den Gang skete ved Haandkraft. Da han blev ung Mand gik han til Manchester, kjøbte en Smule Hør paa Kredit og spandt Garn deraf til Salg. Efterhaanden drev han sin lille Forretning op og tog Arbejdere i sin Tjeneste. Da Dampen blev taget i Brug og Maskinerne opfandtes, drog han Fordel heraf, saa han tilsidst ejede en stor Fabrik, tjente en Formue, slog sig til Ro paa sine gamle Dage og efterlod Forretningen til sin Søn. — „Hvis De nu var en ung Mand“, sagde jeg, „og gik til Manchester, kunde De saa gjøre det samme?“ „Nej“, svarede han, „det kan ingen gjøre nu. Selv om jeg havde 900,000 Kroner, lige som jeg den Gang havde 5 Kroner, — jeg kunde endda ikke gjøre det. Han kom med Toget i rette Tid.

Og saadan er det med alt. For godt 30 Aar siden ansaa man et Skib paa 500 Tons for et meget stort Skib. Nu bygges der Skibe, alene til Kystfarten, paa 1000 Tons. For ikke længe siden havde første Klasses Oceandampere en Drægtighed af 12—1500 Tons. Nu har Dampskibene, der gaa over Atlanterhavet en Drægtighed af 10,000 Tons. Som Følge deraf er der færre Skibe og altsaa ogsaa færre Kaptejner nu end før. Udsigterne til at kunne komme til at føre Skib bliver altsaa stadig mindre. Og de faa Kaptejner der er, lønnes daarligt. Kaptejnen paa et stort transatlantisk Dampskib, af hvis Duelighed og Aarvaagenhed 1500 Menneskeliv og Værdier til to Millioner Kroner er afhængig, han faar ikke højere Løn nu, end da han som ung Mand førte et lille Sejlskib. Og han har ikke den fjerneste Udsigt til nogensinde selv at kunne blive Ejer af det Skib han fører.

Naturligvis vil der ogsaa nu kunne være enkelte Tilfælde, hvor en Mand med store Evner og under heldige Omstændigheder kan blive en rig Mand. Men disse Tilfælde blive stadig sjældnere. Rigdom bliver mere og mere kun en Følge af Arv. Og de Slægter, som nu ere blevne rige, har al Udsigt til at bevare og forøge Rigdommen. Den Tid er nemlig forbi, da de rige paa en aldeles vanvittig Maade satte deres Penge overstyr. Højt Spil er nu sjældent og Børsspillet er farligere for dem, der har en jævn Rigdom, end for dem der har langt til Bunden af deres Pengekasse. En Mængde Omstændigheder bidrager til, at de ikke alene har let ved at holde deres Formue vedlige, men ogsaa til stadig at forøge den.

Paa den anden Side bliver den, som ikke har anden Kapital end sine Hænder, stadig mere hjælpeløs, og det bliver stadigt vanskeligere for de smaa Kapitaler at kappes med de store. De store amerikanske Jernbaneselskaber sluge de smaa. Et eneste stort Telegrafselskab behersker alle Nordamerikas Telegrafledninger, og for at spare Omkostningerne ved at ind-

kjøbe flere Patenter, betaler de Opfinderne for at de ikke skulle opfinde noget nyt paa dette Omraade. — Ligesom alle Ølstuerne i England omtrent er afhængige af de store Bryggere, saaledes indretter de store amerikanske Handelshuse Forretninger for unge Mænd, men forbeholder sig fuld Panteret i alle Lagrene. Ligesom i Storbritanien et eneste stort Aktieselskab forsyner alle de der rejser paa Jernbanen, med Mad og Drikke, og ligesom i Paris en stor Restauratør tager Søgningen fra alle de smaa, saaledes er i Amerika de Drenge, der sælger Aviser og Nødder, ansatte af et Aktieselskab, og de der bærer Pakker og besørge Ærinder for Folk, er heller ikke deres egne Herrer, men staa i et Aktieselskabs Tjeneste.

Man kan ikke nægte, at alt dette bidrager til, at befordre Publikums Bekvemmelighed. Men vi skal lægge Mærke til, at dette efterhaanden vil føre til at alle Mennesker blive økonomisk afhængige af nogle enkelte Rigmænd. Det bliver alene et Lykketræf, der kommer til at afgjøre, hvem der skal vinde de faa store Gevinster i Livets Lotteri. Sikkert bliver kun det, at det store Flertal faar slet ingen Gevinst. Den nye Tidsalders Kræfter har endnu ej kunnet gjøre Værdigheden arvelig, men vi kan tydelig se, at naar den industrielle Organisation tvinger 1000 Arbejdere til at tage Tjeneste hos een Husbond, saa bliver der af 1000 Mennesker kun een selvstændig Mand. Man kan i Amerika ikke lide det Ord „Husbond". Det lyder ikke frit nok, at man tjener en Husbond. Men hvad kan det nytte, at man har noget imod Ordet, naar man dog har selve Sagen. Den som giver mig det Arbejde, som jeg enten maa have eller lide Nød, han er min Husbond, enten jeg saa kalder ham saadan eller ej.

„Sygeforsikring og Alderdomsforsørgelse".

Udarbejdet af Forretningsfører *P. Knudsen.*

(Anmeldt af *J. P. Sundbo.*)

Bogen fremkommer som *Betænkning* fra et Udvalg, der har været nedsat af kjøbenhavnske og frederiksbergske Sygekasser. Og „*Betænkninger*" er jo ellers ikke af de Ting, man læser med ublandet Fornøjelse. Men dette Skrift er en hæderlig Undtagelse fra Reglen. Det holder i det Hele meget mere end det lover — en temmelig usædvanlig Skik her til Lands. Ikke nok med, at der gives udførlige Oplysninger om Sundhedsplejen, som den er og som den burde være, om *Sygehuse, Apotheker, Jordemødre* og *Lægers* Tal i Forhold til Folkemængden, — eller at der gjøres Rede for de forskjellige fremsatte Forslag om *Alderdomsforsørgelse*, hvoraf navnlig Hr. Estrups „*billige*" fra 1883 bliver set grundig efter i Sømmene. Dette er vel altsammen noget, man med større eller mindre Ret kan vente i en slig *Betænkning.*

Men Forf. har *ikke* løbet over sit Arbejde med en Harefod. Han har begyndt med *Begyndelsen.* Og Begyndelsen er *Arbejdslønnens Størrelse,* sammenlignet med de nødvendige *Ernæringsmidlers Mængde.* Overalt er Undersøgelserne bygget paa den moderne Videnskabs *haarde Krabater,* Tallene (Statistiken).

Det viser sig da, at i Gjennemsnit behøver en voxen, arbejdende Mand daglig til sin Ernæring 21 Kvint Æggehvidestoffer, 12 Kvint Fedt- og 100 Kv. Melstof. Af Æggehvidestofferne, som er de vigtigste, skal omtr. $^1/_3$ indtages gjennem Kjødspiser, (60 Kvint Kjød), Resten kan man faa i Mælk, Ost, Æg, Blod og tildels ved Planteføde.

Men der findes *38,000 Familier* eller omtr. 73 pCt. af *Arbejderne i Kjøbenhavn og Provinskjøbstæderne,* som gjennemsnitlig *mangler 400 Kr. aarlig* for at kunne faa tilstrækkelig Kjødnæring. Desuden mangler de ofte andre nødvendige Fødemidler, som *Mælk, Ost* osv., for ikke at tale om Bolig, Klædedragt, Brændsel osv. osv.

Naar man ikke kan faa de fornødne Æggehvidestoffer, tager man desflere Melstoffer, men disse giver *en svag Sjæl i et svagt Legeme stor Modtagelighed for Sygdomme og en tidlig Død.*

Og saa staar det endnu daarligere til med *Landarbejderne.* Den aarlige Gjennemsnitsløn for disse var efter de foretagne Undersøgelser:

	Hos Bønderne.	Paa Herregaardene*)
Med Kosten hos Arbejdsgiveren	224 Kr.	238 Kr.
Tildels med Kosten	282 —	ca. 300 —
Paa egen Kost	371 —	400 —

Den allernøjeste Sum til Ernæring for en Familie paa 4 Medlemmer (Mand, Hustru og to Børn) er imidlertid 500 Kr. aarlig. Dette er sikkert i og for sig lavt regnet, saa meget mere som Bogen regner 1370 Kr. til et tarveligt Underhold for en Kjøbstadfamilie af samme Størrelse. Men selv i at naa de 500 Kr. mangler disse Arbejderfamilier gjennemsnitlig *140 Kr.* aarlig. Hvis der kommer Arbejdsløshed eller Sygdom, bliver det naturligvis meget værre. Og hvor der som saa ofte er mere end 2 Børn, faar Familien aldeles utilstrækkelig Ernæring. Der bliver slet ikke Tale om *Kjødspiser,* og Mælkeforbruget indskrænkes. Man lever af *Fedtebrød, Vandgrød, Kartofler* o. lgn. Og medens Forældrene opslides og hentæres, voxer de Børn, som overhovedet *kan „leve"* af den Kost, op med en lidet udviklet Sjæl og et sygt Legeme. At der under de Forhold tales om en *knækket* og *udmarvet* Slægt, er da egentlig ikke noget at falde i Forundring over, — for man høster som man saar her i Verden.

De aller daarligst stillede Arbejdere her i Landet er de jordløse Lnndarbejdere, som faar Kosten hos Arbejdsgiveren. En alt for uforholdsmæssig Del af Lønnen gaar nemlig der med til *Mandens Kost.* Efter de foretagne Undersøgelser udgjorde denne gjennem-

*) Paa Herregaardene omfatter Undersøgelsen kun de *faste* Arbejdere. Hvis alle der arbejdende Mænd kunde tages med, vilde Arbejdslønnen blive lidt lavere.

nitlig *44 pCt.* af Familiernes samlede Udgift til Kosten. For enkelte Familier løb Værdien af Mandens Kost endogsaa op til *165 Kr. aarlig*, medens de andre Medlemmer maatte nøjes med hver ca. *23 Kr. 33 Øre til Føde for hele Aaret.*

Det vil ses, at der med disse Indtægter ikke vel kan blive Raad for de forholdsvis store Bidrag, der kræves, naar en Arbejder nu vil være Medlem af en Sygekasse. Udvalget foreslaar derfor, at *Staten uden Betingelser om Valgrettens Tab yder fri Lægehjælp og Medicin til alle Trængende.* Sygekasserne skal da blot erstatte den Syge Tabet af Arbejdslønnen. Og Bidraget vil da kunne sættes ned, saa flere Arbejdere kan blive Medlemmer. *Alderdomsforsørgelsen* maa ogsaa ydes af Staten, for „*Selvhjælp*" kan der ikke godt blive Tale om, hvor der ikke en Gang er noget til Føden.

Der har nok været en Ansøgning hos Regjeringen om Understøttelse til denne Bogs Udgivelse, men den blev selvfølgelig afslaaet. Og disse Kjendsgjerninger passer da just heller ikke saadan særlig godt til „*Estrupiatet*", der ikke har andet Svar til de Fattige end *for 1 Mill. Kr. Gendarmer*, der skal jage de Fattige hjem, hvis Sulten driver dem ud at tigge.

Men Bogen bør have mange Læsere, og den bør ejes af enhver, der vil følge ordentlig med i Arbejderspørgsmaalet. Selv vor Højskoleungdom har desværre ingen Undervisning faaet i *Statistik.* Men denne Bog er ordnet saa hensigtsmæssig, at baade unge og gamle jævnlig vil kunne vende tilbage til den med stort Udbytte, selv om de møder med faa Forudsætninger.

Den er paa *316 Sider* og koster kun *1 Kr.* fra Rømersgade 22, Kjøbenhavn. Det er jo Røverkjøb. Skriv efter den eller gak hen og kjøb den!

Red. skal senere komme tilbage til denne Bog.

Danmark og Tyskland.

Under de nuværende skjæbnesvangre Tider for Evropa, hvor de store Staters Millioner af Soldater staa rustede mod de andres Millioner, er det af den højeste Vigtighed for det lille Danmark, der som andre smaa Stater let skylles hen i de andres Interesser, at søge at komme paa det rene med, hvilken Stilling, der for os maa anses for den fordelagtigste. Dersom vi selv frit kunde vælge Stillingen under de Stores Strid, er der ingen Tvivl om, at det fordelagtigste vilde være, at vi lod de Store slaas og selv holdt os udenfor.

Men vor Nevtralitet er ikke anerkjendt, og det vides ikke, at Regjeringen har gjort noget for at opnaa det. Vi kunne derfor mulig blive tvungne til at tage Parti. Dette er nu altid meget farligt ifølge den gamle Erfaring, at de smaa gjærne kommer til at betale alle Omkostningerne, og Valget maa derfor ske med stor Forsigtighed og Omsigt.

Spørgsmaalet bliver da, til hvilken Side vi helst bør vende os. For at besvare det, maa vi først som Udgangspunkt forstaa, i hvilken Retning den historiske Udvikling fører frem, idet Opgaven bliver at følge den. Thi imod Udviklingens uforanderlige Lov er det forgjæves at stride. Det er den visse Undergang, straks eller senere.

Har vi først dette Udgangspunkt, er dermed Vejens Retning givet, rigtignok kun i al Almindelighed, thi der vil endda være Vanskeligheder nok ved at tage Tid og Omstændigheder i Agt paa rette Maade i de enkelte Tilfælde.

Den historiske Udvikling, som er Menneskeslægtens Udvikling, søger at forene — fordi Sammenslutning giver Styrke, Styrke Tryghed, og Tryghed Betingelserne for Udvikling.

Ligesom i Naturens Orden det Svage ubønhørligt maa bukke under for det Stærkere og livskraftigere, saaledes har fra Oldtiden de smaa Samfund og smaa Stater maattet gaa op i de større. Statsideen fik da sit naturlige Udtryk i den uindskrænkede Kongemagt, som sammenholdt Riger uden Hensyn til de Undergivne, ifølge en rent udvortes Magtbesiddelse.

Efter at Kongedømmet havde opfyldt denne sin Bestemmelse, at grundlægge Statsmagt, og for saa vidt give Tryghed, og efter at de Undergivne der igjennem var komne til Bevidsthed som et Folk, blev i det sidste Aarhundrede den kongelige Statstanke afløst af Nationalitetsideen.

Nationalitetsideen, med hvilken naturligt fulgte Selvstyrelsens Tanke, søger et andet Grundlag for Staten end den udvortes Kongemagt, den søger at forene og sammenholde ifølge Folkenes eget indre Slægtskab. Den danner Stater efter Nationer.

Under Kongedømmet førte vi igjennem Aarhundreder blodige Krige med Svenskerne, indtil vi, efter at Kongemagten var blegnet og Folkenes begyndt at træde i Stedet, kom til Bevidsthed om, at Skandinaver var Stammebeslægtede, vare Brødre.

Paa samme Maade har vi nu kæmpet med Tyskerne, og den Tid vil komme, da vi maa erkjende, at vi ogsaa er stammebeslægtede med disse. Sproget, Tankesæt og den hele Aandsretning viser det. Vi føler, endog modstræbende, paa Grund af den Uret, vi har lidt, en langt større Overensstemmelse i Tanker og Stemninger i Samkvem med Tyskere end f. Eks. med Russere og Franskmænd.

Men er det Tilfældet, at Skandinaver og Germaner ere udsprungne fra en fælles Rod, ere stammebeslægtede i Modsætning til de slaviske og latinske Stammer, da giver jo selve den historiske Udvikling os en Anvisning paa, i hvilken Retning, vi i det hele og store maa gaa. Vi bør — fornuftigvis — ikke lade os lede bort fra den saaledes foreskrevne Vej af de saarede Følelser, som vi med Rette nærer overfor al den Vold og Uret, som er tilføjet os. Desværre staa vi magtesløse, og desværre er Menneskeslægten endnu ikke kommen videre, end at Vold og Magt alt for ofte er det Afgjørende saavel mellem Staterne indbyrdes som indenfor Staternes eget Omraade imellem Regjering og Folk.

Dersom Retten alt var traadt i Magtens Sted

imellem Staterne, dersom Regjeringerne ikke med Vold gjorde Brud paa den historiske Udvikling, vilde denne selv roligt og langt sikrere føre til det samme Resultat, idet det beslægtede af sig selv vilde søge sammen. Saaledes vil maaske de kommende Tider en Gang faa Evropa delt i tre store Helheder: Tyskland-Skandinavien-England, Frankrig-Italien-Spanien og Rusland med de slaviske Lande. Og man kunde føre Tanken videre ved at stille de kaukasiske Folkestammer imod de mongolske osv., indtil de alle ere forenede.

Vor Plads i Udviklingen synes at være given. Ikke bør vi eller kan vi paa Grund af øjeblikkelige Stemninger staa imod. Fremmede som vi er lige over for Russere og Franskmænd, er vor naturlige Plads midt imellem dem, ved Siden af Germanerne, til hvilke ogsaa Englænderne nærmest vil slutte sig. Hermed er ikke sagt, at vi ligefrem skal slutte Alliance med dem, men kun, at vi ikke skal slutte Alliance med de andre, og i vort Forhold til Tyskland være forsigtige og tilbageholdne og frem for alt ikke træde op imod dem ved at anlægge Fæstninger, som de betragte som en Udfordring.

Det gjør ingen Forandring heri, at Nationalitetsideen, som har begejstret Nutiden, en Gang vil blive afløst af andre Ideer, og at Fremtiden vil forene Menneskene ved noget, som ligger højere end Nationaliteter, nemlig den almene Menneskeligheds store Tanke, som allerede giver sig flere Vidnesbyrd om sin spirende Tilværelse.

Malling Holm.

Garibaldi.

I Kristensen-Randers fængslende Artikler om den berømte Frihedskjæmpe omtales ikke hans Stilling til Offentligheden imod Slutningen af hans Liv. Der endes med Frankrigsrejsen 1870. Da hans Indflydelse paa Fædrelandets Styrelse langt fra var forbi paa dette Tidspunkt, kunde Redaktionen mulig give Plads for følgende om hans egentlig sidste offentlige Optræden.

I Efteraaret 1874 valgtes *Garibaldi* til Deputeret af Roms første Kreds. Han havde ikke sat sin Fod i denne By siden 1849, da dens Belejring fik et saa ugunstigt Udfald for ham. Fra sin Residens *Kaprera* lød derimod stadig hans Tordentaler og Anskuelser imod baade Konger og Præster, og han gav helt ud Regjeringen Skyld for al den Nød, der herskede i hans kjære Italien. Derfor var det med bange Anelser og stor Frygt, at de maadeholdne imødesaa hans Optræden i Parlamentet, dersom han vilde benytte sit Valg.

Dette gjorde den gamle 68-aarige Friskarehøvding. Den 24de Januar 1875 ankom han til Rom, hvis Indbyggere modtoge ham med den største Begejstring, og det blev til et sandt Triumftog, da man under en umaadelig Menneskemasses Jubel spændte Hestene fra Vognen og saaledes førte ham fra Jernbanestationen til et nærliggende Hotel. — Næste Dag gav han Møde i Folkerepræsentationen; men her optraadte han paa en saa maadeholden og oprigtig Maade, at alle maatte forbauses. — Nogle faa Dage efter tog han Foretræde (Audients) hos Viktor Emanuel, hvilket var det bedste Bevis paa hans Omsindelse overfor den for Tiden herskende Styrelse. Han blev athentet af en af hans gamle Krigskammerater, Generaladjudant Medici, og hans Søn Menotti fulgte. Kongen ventede i Kvirinalets Stueetage for at spare den gamle Veteran Gangen op ad Trapperne og modtog ham paa det hjærteligste, hvorpaa de gik ind i et tilstødende Værelse og talte sammen i henved en halv Time. Kongen kom da ud, kaldte paa Menotti for at han kunde hjælpe sin Fader med at rejse sig, og tog derpaa venlig Afsked med dem begge. — I Samtalen med Kongen lagde han ham paa Sinde, af hvor stor Betydning det vilde være, om Kampagnen blev opdyrket, Sumpene udtørrede, og at der blev gravet en sejlbar Kanal til Rom i Stedet for Tiberens gamle Flodseng.

Han sagde efter Foretrædet til sine Venner, at man ikke burde lægge Regjeringen Hindringer i Vejen eller fortrædige Paven, da det først og fremmest gjaldt om at styrke og støtte Landet, at gjøre det lykkeligt, dets Navn og Fortid værdigt. — I denne Aand virkede han som Deputeret. —

Garibaldis Udseende var, trods han ikke paa dette Tidspunkt havde naaet „Støvets Aar", meget gammelt og oldingeagtigt. Hans Ansigt furedes af mange og talrige Rynker, og Haar og Skjæg vare snehvide. Hans Saar brød jævnlig op og nødte ham ofte til at bruge Krykke. — Men trods hans Ælde og Svaghed udøvede hans Optræden en meget gavnlig og vidtstrækkende Indflydelse paa de mange urolige Hoveder, der i ham saa og ærede Fædrelandets Frelser og det nye Italiens Fader.

En Fyde.

Udkomne Bøger.

Den danske Bondestands Frigjørelse. Et Festskrift. Studentersamfundets Smaaskrifter. Denne fortræffelige lille Bog af den ansete Historiker Dr. S. A. Fredericia anbefale vi vore Læsere paa det bedste. Naar folkelige Foreninger bestille for 10 Kroner, koster Bogen kun 24 Øre for hvert Exemplar, medens Prisen i Bogladen er 40 Øre. Bestillinger indsendes til Expeditionen for Studentersamfundets Smaaskrifter, Kjøbmagergade 38, Kjøbenhavn K.

Bjørnstjerne Bjørnson, som Digter, Politiker og Personlighed. Et Udkast af Cecilia Holmberg, f. Bååth. V. Pontoppidans Forlag.

Mathias H. Rosenørn: Løsrevne Blade af Livsminder. Samme Forlag.

Friskolemøde i Svendborg d. 22. Maj.

Silkeborg Seminarium

forbereder baade til første og sidste Del af Skolelærereksamen Det vil ved Foredrag og Vejledning i Fagene saa vel som i praktisk Skolegjerning blive tilstræbt at give en fyldig Læreruddannelse. Øvelse i praktisk Skolearbejde kan faas udenfor Realskolens egentlige Undervisningstid i de yngre Klasser. Realskolens omfattende Samlinger benyttes. Undervisningen i Seminariet og Realskolen bliver ellers helt adskilt. I 1887 indstilledes herfra til sidste Del 7 Elever, der alle heldigt bestod Eksamen. 1 Aar indstilles 12 Elever. Undervisningen ledes af Undertegnede i Forbindelse med Skolebestyrer **Andersen,** Skoleinspektør **Bjerrum,** Organist **Ipsen,** Cand. theol. **Rosenstand** samt Lærerne **Stensballe, P. J. M. Winther, A. Kirkeskov** og **M. Mortensen** (Drejø). De Elever, der ønske det, kunne faa Undervisning i Sløjd og svensk Gymnastik. Sidste Aar fik 12 Elever herfra Understøttelse af Staten. Betalingen er 10—12 Kr. maanedlig; fattige Elever kunne faa Moderation, og Lærersønner ville altid, hvis de have Anlæg for Lærergjerningen, kunne faa mindst halv Friplads. Nærmere Oplysninger gives af Undertegnede.

Kr. Johansen.

Sorø Højskole,

som er overtagen af Undertegnede, aabnes i den nye Bygning til Novbr. (for Karle).

Marvede Præstegaard pr. Karrebæksminde. i Maj 1888.

F. Møller, Præst. **Jutta Møller,** f. Bojsen. **C. Bjerre,** Kapellan.

Dalum Landbrugsskole

v. Odense indbyder til et nyt Skolehold (Nov.—Maj). Understøttelse kan søges gjennem Amtsskoleraadene.

Vestbirk Højskole

ved Horsens.

Undervisning for Karle fra November til April i de almindelige Højskolefag.

I en særskilt **Haandværkerafdeling,** der ledes af Arkitekt **Anton Hansen,** gives hver Dag Undervisning i geometrisk Tegning, Frihaandstegning, Projektionstegning og Fagtegning, med særligt Hensyn til det praktiske Livs Krav.

Betaling for Kost, Ophold og Undervisning i alle 5 Maaneder 145 Kr. Enkelte Maaneder 30 à 32 Kr.

Grønvold Nielsen,
Forstander.

Foredrag.

Undertegnede tilbyder at holde Foredrag om Bondestandens politiske og økonomiske Vilkaar *i de sidste Aarhundreder før Stavnsbaandets Løsning.*

N. J. Norlund,
Schacksgade 11, Kjbhvn. K.

William Penn.

En Skildring af en berømt Frihedsmand.
Af **Fernando Linderberg.**
Faas i alle Boglader, Pris 0,75.
større Partier 0,50, paa Hospitalsvej 4. Frederiksberg.

Dansk Skytte-Tidende,

ledet og udgivet af Cand. polyt. N. H Rasmussen, Kjøbenh., og Th. Sort, Holbæk, udgaar hver Torsdag Eftermiddag, kan bestilles paa alle Postkontorer, hos Landpostbudene eller hos en af Udgiverne og koster kun 75 Øre Kvartalet, Postpenge iberegnet.

Dansk Skyttetidende bør læses i alle Landets Skyttekredse.

Kjøbenhavns Højskoleforening,
Helgolandsgade 14, 1. Sal,
tæt ved Banegaarden og Udstillingen.
Harald Holm.

Udstillingsgjæster

og andre Tilrejsende kan fra 1ste Maj for rimelig Pris faa Værelse og Kost for enkelte Dage eller for længere Tid paa **Kjøbenhavns Højskole,** Chr. Winthersvej 25, Kjøbenhavn V. Hvem der ønsker at sikre sig Plads, maa helst i Forvejen skrive til mig derom. **F. Falkenstjerne.**

Mærk! To unge Mennesker, der ønsker at blive uddannede til enten at tage 1ste Del af Skolelærereksamen eller Præliminæreksamen, kan komme i Huset hos Undertegnede. Der er udmærket Lejlighed til at blive vejledet og faa Øvelse i den praktiske Skolegjerning.

Betalingen er for Kost, Logi og Undervisning 400 Kr. om Aaret.

Kristrup v. Randers, April 1888.
M. Lind, Lærer.

Overretssagfører **Svend Høgsbros** Kontor er flyttet til **Klareboderne Nr. 3, 2. Sal** (Gyldendalske Boghandels Ejendom, Porten nærmest Kjøbmagergade).

En Havebrugslærling, helst noget voksen, kan faa en lønnet Plads straks hos Gartner **Johan Olsen,** Frederits.

Spørgsmaal.

En Mand, der nar mistet sin Formue i Højskolens Tjeneste, spørger, om der mulig findes en eller flere, der har Vilje og Evne til at hjælpe ham (ikke ved Gave, men ved Laan mod Pant og Rente) til ved at kjøbe en Ejendom at faa saa gode Vilkaar for en Forretning, han har begyndt, at han derved kan sikre sig og sin Familie Livsophold. Brev mrk. „Den, der hjælper strax, hjælper to Gange", modtager dette Blad.

Mejerist søges.

Til Andelsmejeriet „Bringstrup" ved Ringsted (ca. 400 Køer) søges til 1ste August en dygtig Mejerist, der maa være godt kjendt med Brugen af Maskiner og Docent Fjords Kontrolapparat samt kunne føre fuldstændig Mejeriregnskab og tillige have gode Anbefalinger for at kunne frembringe 1ste Klasses Smør. Mejeristen anskaffer og lønner selv den fornødne Medhjælp. Hans Løn vil blive dels fast, dels Procent af, hvad der indkommer over Topnoteringen for Smørret. Ansøgning med vedlagte Anbefalinger og Fordring om Lønnens Størrelse sendes til Underskrevne inden 14de Maj.

Ørsløvunderskov, 24. April 1888.
Niels Larsen, Fmd.

Bandagist Th. Bjerring,

Sygeplejeartikler & Forbindstoffer,
1, Frederiksberggade 1,
„Røde Kors" ved Siden af Apotheket.

Undertegnede anbefaler sit velassorterede Lager af reelle Vine, Rom, Cognac, Puncheessentser & Likører.

Særlig anbefales en mild og styrkende
hvid Oportovin
som fortrinlig for saadanne Syge, hvem Lægerne tilraader at drikke Vin.

Pris pr. 1/1 Btl. 2 Kroner.

Peter Buch,
Halmtorvet 8, Kjøbenhavn V.

Elegante Rejsehaandkufferter, særdeles rummelige og solide, anbefales enhver à 5 Kr. pr. Stk., har før kostet 12 Kr. pr. Stk. Forsendes fra J. Knudsen, Bajlum pr. Roslev St.

ENHVER SIT.

Ugeblad for Politik og Kristendom.

Udgivet af **Henning Jensen** og **Kristensen-Randers.**

Enhver Sit behandler politiske, kirkelige og sociale Spørgsmaal fra et frisindet, kristeligt Standpunkt.

Enhver Sit indeholder stadig Breve fra Rigsdagen og Politiske Breve og jævnlig Nutidsprædikener af *Henning Jensen.*

Bladet bestilles paa alle Postkontorer, Brevsamlingssteder og hos Landpostbudene. Det koster 1 Kr. 25 Øre Kvartalet. Demokratiske Foreninger, der bestiller et større Antal Eksemplarer, faar Rabat.

Bekjendtgjørelser indrykkes for 10 Øre Linjen. Indrykkes en Bekjendtgjørelse 3 Gange, gives Rabat.

Rasmussen & Olsens
Bogtrykkeri,
Gothersgade 48,

anbefaler sig med smukt udført Arbejde til overordentlig billige Priser.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.**
Rasmussen & Olsens Bogtrykkeri,
Kjøbenhavn, K.